

Összefoglalás:

Válság idején megalapozhatjuk a jövőnket:
támogassuk a kívánt, tervezett gyermekek megszületését

Kopp Mária

Egyetlen Európai Unió tagállamban sem romlott olyan nagy mértékben a szociális esélyegyenlőség 2006 és 2008 között, mint Magyarországon, és ebben az igen rossz demográfiai helyzet is komoly szerepet játszik. Ugyanakkor Magyarországon a fiatalok még ma is sokkal több gyereket szeretnének, mint ahányan megszületnek. Ez különösen igaz az érettségizett vagy magasabb végzettségű fiatalok esetében. A társadalomnak alapvető érdeke volna, hogy mindent megtegyen a kívánt, tervezett gyermekek minél korábbi világrahozatalának támogatására, miközben nem hagyja veszni a nők tanulásba, képzésbe fektetett energiáit. A magasabb végzettségű nők későbbi pályája szempontjából a legkevésbé hátrányos, ha még az egyetemi évek alatt, vagy a pályájuk legelején tudnak gyermeket vállalni. A válság lehetőséget teremtene arra, hogy a munkanélküliség helyett a kívánt, tervezett gyermekek megszülethessenek, ebben kellene minden lehetséges módon támogatni a családokat. A francia családmódelben a három gyermekes családok kiemelt támogatásával tudták megfordítani a demográfiai krízist. A kerekasztal keretében a mesék archetipikus bölcsességétől a közgazdasági érvekig tekintjük át a mai magyar társadalom előtt álló kihívásokat a három királylány, három királyfi mozgalom indító eseményeként.

A gyermek még mindig a legfontosabb érték

Pongrácz Tiborné

A romló demográfiai helyzet, az alacsony születésszám ellenére a párok, a családok még ma is csak gyermekkel tudják elképzelni a jövőjüket, az életüket. A magyar társadalom európai viszonylatban is kiugróan magas gyermekcentrikus beállítottsága éppen a gyermekvállalási tervek megghiúsulása, realizálatlansága miatt félő, hogy változni, csökkenni fog. Különösen nagy veszélyt jelent a gyermekvállalási kor kitolódásával összefüggésben a véglegesen gyermek nélkül maradó nők arányának várható megemelkedése, amely a gyermekkel kapcsolatos értékrendet módosíthatja és végső soron a tudatos gyermektelenség megjelenéséhez vezethet.

Emelhetik-e a szabályzatok (policy-k) a születési arányt?

Ádám Szilvia

A születési arány (azaz az élve született csecsemők száma a teljes populációhoz viszonyítva) gazdasági válság idején világszerte csökken, gazdasági fellendülés esetén pedig nő. A csökkenő születési arány következménye egy circulus vitiosus, vagyis a kevesebb leánygyermek születése tovább csökkenti a születések számát, aminek a populáció rohamos csökkenése az eredménye. Ezt a circulus vitiosus-t nagyon nehéz megfordítani. A születési arány csökkenésének számos következménye közül megemlítendő az öregeket ellátó, róluk gondoskodó fiatalok népesség csökkenése, a közpénzalap rohamos csökkenése (pl. az öregedő népesség egészségügyi ellátásának drágulása, vagy a nyugdíjak számának növekedése miatt), a munkakorú népesség csökkenése, a lakossági megtakarítások csökkenése. Ez az „új” generáció pedig csak annyi gyereket szeretne vállalni, amennyit szüleik vállaltak, vagyis sokkal kevesebbet, mint a nagyszülők generációja. Ezt a szociológiai folyamatot vagy circulus vitiosus-t megállítani vagy megfordítani majdnem lehetetlen. A kérdés tehát az, hogy hogyan lehet ezt a folyamatot lassítani. Családbarát kormányzati/ágazati/szervezeti szabályzatok megalkotása és konzekvens megvalósítása csak egy példa a születési arány csökkentésében. Ezek a szabályzatok nagyon sokrétűek lehetnek, pl. törekedhetnek arra, hogy növeljék az anyák lehetőségeit fiatalok gyermekeik otthon történő ellátására, növeljék a gyermeket ellátó intézmények számát, a férfiak gyermeknevelésben vállalt szerepét (apasági szabadság bevezetése a „kapd el vagy elveszted”-elv alapján), a pénzügyi juttatásokat, valamint csökkentsék az adóterheket. Érdekes megjegyezni, hogy Magyarországon a kétgyermekes családok 15%-ponttal kevesebb adócsökkentő juttatásban részesülnek, mint azok, akiknek nincs gyereke. A két csoport között nincs különbség Görögországban, Lengyelországban, Új Zélandon, ahol a születési arány nem csökken rohamosan. De a családbarát szabályzatok megalkothatók és megvalósíthatók munkahelyi szinten is (pl. a flexibilis vagy részmunkaidős foglalkoztatás bevezetése). A 16 OECD ország körében folytatott több mint 20 évre visszamenő vizsgálat azt mutatja, hogy akkor magas a születési arány, ha magas a családok gyermekek után kapott készpénzbeni juttatása, magas a szülési szabadság alatti juttatások szintje, magas a nők munkaerőpiaci részvétele, magas az óvodába, bölcsődébe adott gyerekek száma, illetve magas a részmunkaidőben dolgozó nők száma. A tudományos adatok szerint a születési arány akkor alacsony, ha a

munkanélküliség magas, a férfiak és nők közötti bérarány magas, illetve ha a nők nehezebben tudnak visszajutni a munkaerőpiacra.

A sikeres munkavállalásra felkészítő nagycsalád

(Kompetenciák, amelyek nagycsaládban sajátíthatóak el leginkább)

Pulay Gyula

Hol lesznek a jövő munkahelyei? A legnagyobb arányban a személyes szolgáltatások területén. Az oktatási, gyógyítási, ápolási, művészeti tevékenységek termelékenysége ugyanis – éppen azok személyes jellege miatt – csak lassan emelkedik. Ugyanakkor a népesség előregedése, a fogyatékkal született csecsemők és a súlyos beteg emberek életésélyeinek javulása, az egész életen át tartó, egyre intenzívebb tanulás kényszere, a szabadidő megnövekedése, az egészséges életmód felértékelődése jelentősen megnöveli majd a személyes szolgáltatások iránti szükségletet.

Egy olyan gazdaság, amely a dolgozni akarók több mint fele számára a személyes szolgáltatások területén ad munkalehetőséget, szolgáló társadalmat feltételez. Egy olyan társadalmat, amelyben az emberek többsége azt tekinti karriernek, szakmai önmegvalósításnak, ha személyesen tanít, gyógyít, ápol, segít, egyszóval szolgál másokat. Szolgáló társadalom létrejötte elképzelhetetlen olyan emberek tömegei nélkül, akik önként (szabadon) döntenek a másik ember, gyakran a leginkább rászorulóknak szolgálata mellett. Gyermekeinket arra kell nevelnünk és felkészítenünk, hogy élethivatásuknak válasszák a másik ember szolgálatát.

Az öngondoskodás ősi, egyedül megbízható formája

A gyermeknevelés, mint anyagi, erkölcsi és lelki befektetés

Székel András

Az ember egyik legalapvetőbb gondja, tevékenysége a jövő, a saját jövőjének biztosítása. Míg évezredekken keresztül a jövőt a család, a gyerekek jelentették, addig mára ennek az alapvető közösségnek a szerepét az öngondoskodás hazug jelszavára hivatkozva átvették a virtuális közösségek, a különböző pénzügyi intézmények, befektetési formák. A mostani válság nagyon jól mutatja, hogy ha a személytelen,

valójában öncélú pénzvilágban bízunk a család helyett, akkor a végén két szék közt a padlóra eshetünk. Se pénz, se család, csak a hitelek maradnak.

Bízunk kell a családban, mint befektetésben, amely visszahozza nem csak az anyagi, hanem az erkölcsi, lelki, szellemi, befektetéseinket, fáradozásainkat. Ehhez azonban a családtervezést biztonságossá kell tenni, garantálni kell, hogy a napi apró nehézségek, a tanulmányok, a munka, a jó értelemben vett karrier, a siker a gyerekek mellett is megvalósítható legyen, akár nőnek, akár férfinak születtünk. Emellett a családot, a nevelést egyenrangúvá kell tenni a munkahelyi karrierrel, és így szabad döntést adni mindkét nem kezébe, hogy életét hogyan tervezze el, már egészen fiatalon, akár az egyetemi évek alatt.

Személyes felelősségünk van a családok, a megszületett és a születendő királyfik és királylányok sorsáért.
Benkő Ágota

Nem várhatunk a politikai döntésekre, melyek szélfúttá nádszálként viselkednek. Személyes felelősségünk van a családok, a megszületett és a születendő királyfik és királylányok sorsáért.

Ma Magyarországon az összes gyermek közel 30%-a a három- és többgyermekes családokban nevelkedik. A családoknak a nagycsaládok mindössze 3-4%-át teszik ki.

„A nagycsaládos életforma egészében és tagjaira nézve külön-külön is sajátos állapot. A több gyermek elfogadása és nevelése nemcsak a gondok szaporodását jelenti, hanem a családtagok harmonikus együttélésén keresztül sok örömet és bizalmat, szeretetet vált ki az érzelmileg gazdagabb, szociálisan érettebb, felelősségteljesen élő és cselekvő gyermekekből. Azonban a szűkös anyagi javakkal történő gazdálkodás, a zsúfolt lakáskörülmények sok lemondással járnak, állandó alkalmazkodást, a testi-lelki tartalékok állandó mozgósítását igénylik. S bár e családok sokat merítenek lelki és közösségi erőforrásaikból, a tágabb környezet, a helyi közösség és a társadalom együttérzése, anyagi támogatása nélkül olyan nehézségekkel találkoznak, amelyek a szükségesnél jobban megterhelik őket. A társadalomnak *demográfiai érdekein túl, mint a legfontosabb értékek hordozóját* is meg kellene becsülnie a nagycsaládot, ezért nemcsak a gyermeknevelés költségeihez kellene jobban hozzájárulnia, hanem a nagyobb erkölcsi támogatás mellett példaértékűnek kellene tekinteni a *tudatosan vállalt* nagycsaládos létformát.” (Pauka Tibor – Tóth Ildikó: A nagycsaládosok életmódja és körülményei, 2002)

A három gyerek mesei modellje

Boldizsár Ildikó

A "hármass" számnak nemcsak a népszokásokban, rítusokban és népmesékben van nagy jelentősége, hanem az emberi gondolkodásban is: háromszor kell valamit ismételni,

hogy a kívánt eredmény bekövetkezzék, s a cselekvés a befejezettség, a teljességgel megáldottság érzésével párosuljon. A legtöbb tett a harmadik fázisban kulminál és ér véget, ami után új dolgok vehetik kezdetüket. Ez az egyik oka annak, hogy a magyar népmesékben a harmadik gyerek az, aki megold olyan problémákat, amelyeket addig nem sikerült. Vagyis a "harmadik gyerek" nem más, mint a jövő, a folytonosság, a teljességgel megáldottság záloga. Ezt az archetipikus bölcsességet lehet újra élővé tenni a társadalomban a mesék segítségével.

"A legidősebb fiam hozott arany falevelet, de az ellenség el is vitte; a középső fiam hozott mindenféle drágakövet, egy egész hajóval, azt is elvitte az ellenség. Te csak egy pálcikát hoztál, édes fiam, s lám ezzel megmentetted az országomat, áldjon meg a jó Isten!"